

L I E T O S U V I S

AUSTRALIJOS

DVISAVAITINIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS ■ LITHUANIAN FORTNIGHTLY
Registered at the GPO, Adelaide, for transmission by post as a periodical.

IV metai

Adelaide, 1951 m. rugpjūčio 20 d.

Nr. 17(77)

DABARTINIS GYVENIMAS LIETUVOJE

Veiksnių žmonėms, kai kuriems lietuvių pareigūnams ir šiaip lietuviams, tap pat ELTOS atstovui teko susitikti ir išsišnekti su visa eile neseniai iš Lietuvos grįžusiųjų. Daugumą jų sudarė Karaliaučiaus ir artimųjų apylinkių gyventojai, turintieji V. Vokietijoje artimų giminių. Transportai dar nebaigti: Friedlando per. stovykloj (netoli Giesses) laukiama jų dar kelių naujų. Iš tų pasakojimų galima susidaryti apytikrį vaizdą, koks yra dabartinis gyvenimas Lietuvoj. Apskritai imant, jie nieko ypatingai naujo nepasakė, tik daugybe įvairių smulkmenų ir konkrečių faktų išryškino jau anksčiau ir kitais keliais gaunamus pranešimus iš pavergtos Tėvynės. Čia tad ir stengiamasi duoti dabartinio Lietuvos gyvenimo lyg ir skersinis pjūvis, tuos visus pranešimus pabendrinant, kondensuojant ir vienu kitu būdingu faktu išryškinant.

AR PLAČIAI ŽINOMI LIETUVOJ PARTIZANAI?

Taip, ir dar kaip, nors šiuo metu Pabaltijys priiskiriamas prie "daugiausia uždraustų sričių" visoj žemėj. Tai lyg dar atskiras kalėjimas visoj sovietinėj kalėjimų sistemoj. Per jos sienas gali pereiti tik ištikimi rusai, išskyrus gyvulinius vagonus, riedančius rytų linkui su iš Lietuvos ar Vokietijos gabenama manta ir deportuojamų žmonių gvyvąja važta. Taip, trėmimai dar ir dabar eina. Bet daugiausia gaudoma ju ne masiškai, kaip kad prieš 11 metų. Dabar žmonės dingsta "tyliai". Gaudomi mažesniais rajonais ir labai slaptai, kad neišbėgiotų. Kai kuriose vietose, ypač Suvalkų krašte, apie Dusetus ir Šiaurės Rytų Lietuvoj išvežti stambesnieji ūkininkai. Ir vis dėlto, nors tat reikia laikyti stebūkle, žmonės jau išmoko per tuos niaurius metus ištrūkti iš tų korikų ir palaikyti ryšį su pagrindžiu. Kai kur partizanauja beveik visi suaugę šeimos nariai, kurie vieną dieną dingsta, ir kai kas mano, kad jie esą išvežti į Sibirą. Kautynės Pabaltijy su rusais ėjo ilgai. Kai kur į jas rusai pasiūsdavo net tankų divizijas. Tarp partizanų yra karių, patekusių iš Kuršo katilo. Kiti iš ten pasidavusių buvo išžudyti vietoj arba išsiųsti į Sibirą. Lietuvoj tokia

atvira rezistencija iš visų 3 Pabaltijo respublikų — dėl miškų didumo — truko ilgiausiai. Negalėdami prie partizanų prieiti, MVD stengdavosi juos "išrūkinti", išdegindami kai kur ištisus miško plotus. Bet partizanai turi juose įsitaisę labai gerus ir sunkiai atpažįstamus pogrindžius. Tačiau žvėriškos represijos prieš gyventojus ir kartais labai skaudūs nuostoliai privertė juos keisti taktiką, nes vietoj vie no nukauto ruso jie išsiūsdavo į Sibirą ar sunaikindavo išsyk po 20, o vėliau ir 100 tautiečių. Svarbiausia dabar — tai savo krašte tausoti žmones ir juos saugoti būsimiems įvykiams, kai jų taip prireiks.

Partizanų esama visur. Vienur jie eisa drauge su milicininkais ar jų uniformomis apsitaisę, o milicijos rūsy ar kur net valdinėj įstaigoj įsitaiso savo vadovietę, kaip Kaune; kitur būreliu su daina sekmadienį pertraukia per miestelį (Linkuvoj); trečium (prie Perneravos) gražiai paplūsta milicininkus, atvykusius jų suimti, ir tuos pasiūncia atgal; dar kitur (pakaunėj) įkerta šnipui seniūnui į užpakalį ir jį dar pabarsto druska... etc. Drąsiai laikosi, bet turi ir aukų. Paprastai — paskutinė granata sau, kad neatpažintų ir neterorizuotų giminių. Jie atsidėjus sekami tokioj Rūdininkų girioj, Žaliojoj, Buchtos, Trakų apskr. miškuose. Tokiam Liudvinave, Veiveriuose, Prienuose, Žagarėj ir visoj eilėj kitų vietovių nukautus juos išrengę laikydavo gatvėj nuogus ir palikdavo prieš milicijos būstinę tįsoti, tuo tarpu gyventojai buvo atsidėjus sekami, ar neišsидуos kas ir ar nerodys ašarų. Partizanų artimieji suimami arba ištremiami. Ypač krečiami pamiškių gyventojai, neištikimesnieji iš jų jau išvežti. Bet tokiam Vilniuj ar Kaune į juos per daug net nekreipia dėmesio, nes žino, jog partizano — vis tiek nepagauti; jo taip lengvai nepaimsi. Čia daugiausia esti ir susišaudymų. Paprastai apie juos radijas ir laikraščiai tyli, bet gyventojai juos žino. Kol partizanai nėra likviduoti, nė vienas ir iš veiklesnių komunistų nėra tikras dėl savo kailio. Partizanai turi gerą ryšį su ukrainiečių, gudų ir lenkų partizanais. Jie baisiai puolami per radiją, komunistinius leidinius, kur jiems dergti skiriamos net atsikiros temos (ypač Baltušio, Tilvyčio, Valsiūnie-

nės, Guzevičiaus raštuose), filmas. Tai vis "politiškai banditai, nacionalžudikai" etc.

AR KĄ GIRDĖJO APIE BODEKO LIKVIDAVIMĄ?

Deja, tarp ligi šiol grįžusių neatsirado nė vieno, kuris būtų ką nors konkrečiai apie tą įvykį girdėjęs. Tik jie sako, kad kartais dingsta ir žymesni komunistai. Taip elgiamasi "baimės jausmui įvairyti" ir geležinei drausmei palaikyti. Kodėl seniau galėdavo atvykti į V. Vokietiją vienos tam tikros tautybės žmonių, bet negalėjo čia "išsipirktinai" patekti niekas iš lietuvių? Kodėl, paaiškina kad ir istorija su vienu Š. Lietuvos kunigu. Atėjo ir pasiūlė jį išvežti už 500 dol. Bet tas — nei tiek pinigų turėjo, nei gerai žinojo, kas tokie jie ir kur nori "išvežti". Taip ir liko tenai. Mat, lietuviai tokiais agentais nepasitiki. O anos tautybės žmonės — greičiausiai sumoka kyši arba apsiima, tam tikrų savo tautos aukštų pareigūnų proteguojami, atlikti "specialią misiją". Tokių su spec. misija atvykstančių dar ir dabar galima sutikti, Muenchene Moehl gatvėje. Kiti, ta prog. pasinaudoję, visai negrįžta. Tačiau jau dabar ir šiems už tokį mėginimą "pabėgti" kerta minimum 8 metus. Seniau galva kaštuodavo nuo 500 iki 1.000 dol. arba atitinkamą kiekį aukso.

AR GIRDIMAS LIETUVOJE AM. BALSAS?

Taip. Tik ne visi turi radijo aparatus. Jų ypač stinga. Kartais jo pasiklauso ir žymesni pareigūnai. O klausytis per vadinamus radijo punktus, kurių bolševikai skelbia esant per 10.000, neįmanoma. Tačiau gauti pranešimai eina iš lūpų į lūpas. Užsienio radijo stotims pastatytas trukdytuvas prie Išlaužo, o prie Raudondvario stotis skiriama užsieninei propagandai varyti. Ją kontroliuoja vieni rusai, nors ir šiaip personalas "išvalytas". Kauno radijo stotis neatstatyta, todėl bendriesiems reikalams naudojama Vilniaus stotis ir vis daugiau propagandai kad ir lietuvių kalba įjunginama Maskvos stotis. Programose vis daugiau įsigali rusų kalba su rusiškomis

programomis. Amerikos Balso girdimumas geras, jo nuslopinti neįstengia.

Pajūris ypač stipriai saugojamas, o ten įtaisytos fortifikacijos — pirmoj eilėj Piluva, Klaipėdos karinis uostas etc. — laikomos uždrausta zona. Aplink jas visą laiką siuva greitieji sargybiniai laivai, gaudomosios motorinės valtys, hidroplanai, būdį net 12 ir 15 mylių ruožu. Rusai su lenkais jau seniai nepripažįsta 3 mylių teritoriniais vandenimis tą ribą išplėtė iki 12 mylių. Nors Švedija, o kartu su ja ir laisvė guli čia pat, taip netoli, bet iš tikro ji yra taip toli, kaip pasaka, ypač 14 val. privalomo darbo nuvargintam žmogui. Klaipėdoj civ. ir karinio uosto vadovai — visi rusai, pvz., uosto virš. Bondarenko, direkt. Komarova, kiti žymesni pareigūnai: Teličeva, Nenaševa, Karpenko, Gavrilova ir pan. Todėl daugelis ryžtasi bėgti į Vakarų per Rytų Vokietiją, bet ir čia nepaprastai sunku. Tat patvirtina kad ir tų 11 lietuvių bėgimas, iš kurių galiausiai, po žvėriško vaikymo ir kautynių, V. Berlyną pasiekė tik vienas vienintelis žmogus. Nepatikimi baltai iš pajūrio deportuoti į Uzbekiją ir į Sibirą, o vietoj jų į mūsų Klaipėdos pajūrį, Melnragę, Palangą, šventąją, latvių Jurmalą, estų Dagoe ir Saremos salas, Vormsą ir Rago vis daugiau atgabena "žvejų specialistų" nuo Juodosios jūros, Leningrado sričių ir net Centrinės Azijos. Sovietai čia nori turėti tik tokius piliečius, kuriais visais atvejais galėtų pasitikėti.

Budriai sekamos visos zonos. I-moji zona eina pagal Lietuvos sieną. Čia gyventojai turi turėti pasuose spec. spaudą arba spec. leidimus. Sekimas ir dabar labai stiprus. Ypatinai kažkodėl sekamos laivyno bazės ir visos pajūris, nors ten šiuo metu jokio priešo nesirodo. Žinios, kad Klaipėdoj daugiau lietuvių negu Vilniuj, vargu tikros. Karinio uosto rajone gyvena veik išimtinai rusai. Daugiausia eina kariniai transportai. Civil. uosto apyvarčiai toli šaukia iki Neprik. Lietuvos laikų. (ELTA)

Bus daugiau)

Vertė C. Petrikas

Dubrovskis

S. A. PUŠKIN

(Tąsa 7-ta)

- Ko tu čia tūnai? — paklausė jis.
- Aš norėjau... aš atėjau... pasižiūrėti, ar visi namuose, — tyliai mikčiodamas atsakė Archipas.
- O kam turi kirvį?
- Kirvį kam?... O kaip gi be kirvio dabar gali vaikščioti? Tie valdininkai, matai, toki pasiaubėliai, tai ko gero ir lauk...
- Tu girtas. Mesk kirvį, eik ir išsimiegok.
- Aš girtas? Tėveli Vladimierai Andriejevičiaus, dievaži, nė lašelio burnoje neturėjau... Tačiau nėra nė mažiausio noro gerti... Ar tai girdėtas daly-

kas! Valdininkai susigalvojo mus valdyti... Valdininkai išmeta mūsų ponus iš namų... Jie visi knarkia, prakeiktieji; ot taip visus kartu — tai būtų ir viskas baigta.

Dubrovskis paniuro.

— Klausyk, Archipai, — tarė jis kiek patylėjęs, — blogai tu galvoji. Čia ne valdininkai kalti. Uždek žibintą ir einame.

Archipas paėmė iš pono rankų žvakę, surado už krosnies žibintą, uždegė jį ir abudu tyliai nulipo nuo priangio ir nuėjo į kiemą. Sargas pradėjo skambinti į lentą, sulėjo šuo.

— Kas sargyboje? — paklausė Dubrovskis.
 — Mes, tėveli, — atsiliepė plonas balsas, — Vasilisa ir Lukerija.
 — Eikite namo, — tarė joms Dubrovskis. — Jūs daugiau nereikalingos.
 — Šabas, — tarė Archipas.
 — Ačiū, pone, — atsakė moterys ir skubiai nukiūtino namo.
 Dubrovskis ėjo toliau. Du žmonės artinosi prie jo; jis juos pašaukė. Dubrovskis pažino Antano ir Grišos balsus.
 — Ko jūs nemiegate? — paklausė jis jų.
 — Kas gi gali miegoti? ... — atsakė Antanas. — Štai ko sulaukėme. Ir kas galėjo pamanyti ...
 — Tyliau! — nutraukė jį Dubrovskis. — Kur Egorovna?
 — Ponų name, savo kambarėlyje. — atsakė Griša.
 — Atvesk ją čionai ir išvesk iš namų visus mūsų žmones, kad nieko neliktų name, išskiriant valdininkus. O tu, Antanai, pakinkyk vežimą.
 Griša nuėjo ir po minutės grįžo su savo motina. Senutė tą naktį nebuvo nusirengusi; be valdininkų niekas namuose nesumerkė akių.
 — Ar visi čia? — paklausė Dubrovskis. — Ar nieko neliko name?
 — Nieko, tik valdininkai, — atsakė Griša.
 — Atneškite čia šieno ir šiaudų, — tarė Dubrovskis.
 Vyrai nubėgo į staldą ir greitai grįžo glėbiais šieno nešini.
 — Padėkite po prieangiu. Štai taip. Na, vyrukai, ugnies!
 Archipas atidarė žibintą — Dubrovskis uždegė balaną.
 — Palauk, — tarė jis Archipui, — rodos, skubėdamas aš uždariau priemenės duris. Nubėk skubiai ir atidaryk jas.
 Archipas nubėgo į priemenę; durys buvo atidarytos. Archipas uždarė jas ir užrakino, murmeldamas: "Laukite, atidarysiu!" ir sugrįžo pas Dubrovskį.
 Dubrovskis prikišo balaną, šienas užsidegė, liepsna šoktelėjo į viršų ir nušvietė visą kiemą.
 — Oi, oi, oi! — liūdnai sušuko Egorovna, — Vladimirai Andriejevičiaus, ką tu darai?
 — Tylėk, — atsakė Dubrovskis. — Na, vaikai, sudiev! Einu, kur neš Dievas; būkite laimingi su savo naujuoju ponu.
 — Mūsų tėveli, mūsų maitintojėli, — atsakė žmonės, — mirsime, o tavęs neapleisime, eisime kartu.
 Atvažiavo arkliai. Dubrovskis su Griša atsisėdo į vežimą ir paskyrė kitiems susitikimo vietą — Kisteniovkos giraitę. Antanas paragino arklius ir jie išvažiavo.
 Pakilo vėjas. Per minutę liepsna apėmė visą namą. Raudonų dūmų kamuoliai raitėsi ant stogo. Stiklai sproginėjo, degę rąstai pradėjo kristi, pasigirdo širdį verias riksmas ir šauksmai: "degame, gelbėkit, gelbėkit!"
 — Kur gi ne, — tarė Archipas pikta šypsena žiūrėdamas į gaisrą.
 — Archipėli, — tarė jam Egorovna. — Išgelbėk

tu juos, prakeiktuosius, Dievas tau užmokės.

— To tik dar trūko, — atsakė kalvis.

Tuo laiku valdininkai pasirodė prie langų bandydami išlaužti dvigubus rėmus. Tačiau štai įgriuvo treškėdamas stogas ir klyksmai nuščiuvo.

Greitai visi dvariškiai išbėgo kieman. Moterys rėkdamos bandė gelbėti savo rakandus, vaikėzai šokinėjo gėrėdamiesi gaisru. Žiežirbos pasipylė kaip ugninė pūga, užsidegė nameliai.

— Dabar viskas tvarkoj, — tarė Archipas, — puikiai dega. Tur būt, iš Pokrovskoje gražu žiūrėti.

Tuo laiku naujas įvykis atkreipė jo dėmesį; degančio staldo stogu bėgiojo katė, nežinodama kur nušokti — iš visų pusių ją supo liepsna. Vargšas gyvulėlis gailiai kniaukdamas šaukėsi pagalbos. Vaikai, žiūrėdami į jos beviltišką padėtį, mirė juoku.

— Ko jūs, velniūkščiai, juokiatės? — tarė jiems pikta kalvis. — Ar jūs nebijote Dievo. Čia žuva Dievo sutvėrimėlis, o jūs juokiatės iš kvailumo, — ir pastatęs kopėčias prie degančio tvarto stogo jis užlipo katės. Gyvulėlis, matyt, suprato jo tikslą ir skubiai įsikabino į rankovę. Apdeges kalvis su savo auka nulipo žemyn.

— Na, vyručiai, sudiev, — tarė jis sumišusiems dvariškiams. — Aš čia neturiu ką veikti. Laimingai, neminėkite manęs piktu žodžiu.

Kalvis nuėjo. Gaisras siautė dar kurį laiką. Pagaliau jis susilpnėjo ir krūvos anglių, be liepsnos, žėravo nakties tamsoje, o apie jas vaikščiojo padegę Kisteniovkos gyventojai.

VII

Rytojaus dieną žinia apie gaisrą pasklido po visą apylinkę. Visi apie jį kalbėjo įvairiai spėliodami. Vieni tvirtino, jog Dubrovskio žmonės, pasigėrę laidotuvėse uždegė namą per neatsargumą, kiti kaltino valdininkus, prisigėrusius naujoje vietoje, kiti tvirtino, jog ir pats Dubrovskis sudegė kartu su teismu ir tarnais. Kiti spėliojo teisybę ir tvirtino, jog visos nelaimės kaltininkas, nevirties ir piktumo stumiamas, buvo pats Dubrovskis. Treokūrovas rytojaus dieną pats atvažiavęs į įvykio vietą tardė. Pasirodė, kad ispravnickas, valstiečių teismo posėdininkas, raštininkas su pavaduotoju, taip pat kaip Vladimiras Dubrovskis, auklė Egorovna, dvaro darbininkas Gregorijus, vežėjas Antanas ir kalvis Archipas dingo be žinios. Visi dvariškiai parodė, kad kaltininkai žuvo įgriuvus stogui: jų apdege kaulai buvo surasti. Moterys Vasilisa ir Lukerija papasakojo, kad Dubrovskį matė keletą minučių prieš gaisrą. Kalvis Archipas, visų parodymu, buvo gyvas ir, greičiausiai, vyriausias gaisro kaltininkas. Dubrovskis buvo stipriai įtariamasis. Kirila Petrovičius pasiuntė gubernatoriui smulkų įvykio aprašymą ir prasidėjo nauja byla.

(Bus daugiau)

Spaudos puslapiuose

LIETUVIŲ IR KT. PARTIZANŲ KRAUJO AUKA UŽ VAKARŲ PASAULIO LAISVĘ

Amerikiečių kät. žurnalas "St. Anthony Messenger", įsidėjo rezistenciniam sąjūdžiui pavaizduoti prel. M. Krupavičiaus nuotrauką, platokai aprašo partizaninę veiklą Lietuvoj, Gudijoje, Ukrainoj ir kt., šiai daugiausia dėmesio skirdamas ir pažymėdamas, jog 1945 m. karas Europoj dar nebuvo baigtas: jis eina ir toliau. Jį Rytų Europoj prieš savo pavergėjus veda tuose kraštuose palikę partizanai, laisvės kovotojai ir kt. patriotai, kurie palaiko ryšį su laisvuoju pasauliu Vakaruose ir ten veikiančiais išlaisvinimo veiksniais. Ir tikrai per tą pogrindį, nors ir nepaprastai sunkiomis, tiesiog herojiškomis pastangomis palaikant ryšį, Vakarų pasaulis gali gauti tikrų, autentiškų žinių apie tenyškščią padėtį. Pabaltijo kraštai šiuo metu ypač sunkiai prieinami. Ten Rytuose, tuose didžiuliuose rusų okupuotuose plotuose, eina žiauri ir kieta kova, apie kurią nieko neskelbia jokie radio pranešimai ir nerašo laikraščiai, bet kur ne kokiam šaltajame ar nervų kare, bet žiauriausiose kautynėse, tik gal kiek kitokiu pavidalu dalyvauja beveik 2 mil. žmonių, ginkluotų lėktuvais, šarvuočiais ir net stambiosiomis patrankomis. Sovietai stengiasi tuos savųjų kraštų laisvės kovotojus, tęsiančius kovą su raudonuoju okupantu nuo 1945 m. be perstojo ir toliau, išrauti iš šaknų, bet tatai jiems net ligi šiol nepavyko. Be jokio gailėsčio karas tarp jų ir okupantų vyksta, kaip kad toliau pastebi minimasis žurnalas, plote tarp Baltijos, Juodųjų ir Azovo jūrų, Lietuvos, Gudijos, Ukrainos ir Sov. Kaukazo teritorijoje. Vakaruose partizanų daliniai siekia Karpatų kalnus, o rytuose pasirodo net ligi šimto mylių atstumo nuo Maskvos vartų.

Tiesa, čia nėra tokių pozicijų, kaip kad buvo per 2-ji karą, bet partizanai stengiasi bolševikams smogti visur, kur tik gali. Partizanų pranašumas, kad jie gerai pažįsta kraštą, gali labai lengvai judėti ir yra remiami okupuotų kraštų gyventojų. Po poros ar trijų dienų jie, žiūrėk, vėl pasirodo už kelių šimtų km. naujoj vietoj. Net patys komunistai pripažino, kad jų veikla yra efektyvi, tam tikslui — "kovoti su politiniais banditais", kaip kad jie vadina partizanus, — sudarydami specialų susitarimą su Lenkijos, Čekoslovakijos ir Rumunijos vyriausybėmis kovoti visoms 4 šalims prieš juos drauge. Tiesa, partizanai yra per silpni įveikti raudonajai armijai, užtat jie palaiko gyventojų dvasią budrią, nepalūžusią. Jei Sovietams pavyktų juos galutinai sunaikinti, tai laisvės dvasia, demokratybė ir religija kraštuose už geležinės uždangos būtų nustelbta ilgą laiką, pastebi minimojo žurnalo bendradarbis L. J. Schweitneris. Šiuo metu daugiau kaip 500.000 partizanų turi kovoti su daug gausingesniais Sov. kariuomenės daliniais.

TAI YRA PASAULIO LAISVĖS KAINA

Kaina, kurią partizanai turi mokėti už savo kraštų laisvę, pririšdami ir sulaikydami raud. karius nuo tolimesnių agresijos veiksmų Europoje, kuri dar yra likusi laisva, ir gal net prieš pačias JAV. Pabėgėliai nuo kom. tiranijos taip pat svarų ginklų prieš sovietus sudaro. Vašingtone Valstybės ir Krašto Apsaugos departamentų pareigūnai atsidėję ištiria kiekvieną pranešimą ar žinią, gautą iš anapus gelež. uždangos. Autorius minimajame straipsnyje paskelbtus faktus sakosi surinkęs iš visos eilės pasikalbėjimų su Rytų Europos pabėgėliais.

Nors ryšį palaikyti tarp V. Vokietijos ir Sovietų kontroliuojamų kraštų pogrindžio ryšininkams yra nepaprastai sunku ir pavojinga, tačiau ir ligi šiol jis vis tebėra gyvas ir nuolatinis. Tokioj Ukrainoj ar Gudijoje net pats žemės terenas yra jiems patogennis negu Lenkijoje, Vengrijoj, Bulgarijoj ar Čekoslovakijoje. Ukrainiečiai turi savo UPA, gudai — du pogrindinius sąjūdžius: Gudų Demokratinę Armiją ir "Juodojo Katino". Jie kartais įsileidžia į kautynes net su sov. divizijos dydžio daliniais. Ligi kovo 5 d. ukrainiečių UPA vadovavo jų legendarinis gen. Taras Čuprinka. Jo dalinių efektyvumą taip pat patvirtino, pastebi žurnalas, mons. Krupavičius, kuris ir pats vadovauja rezistenciniam sąjūdžiui, kovojančiam dėl savo krašto laisvės, nes lietuviai kovotojai taip pat pasižymi kautynėse su sovietais kietumu ir prieš juos nesilanksto. Kalnuose partizanai turi net savas ginklų ir šaudmenų dirbtuves. Prie ukrainiečių UPOS yra taip pat prisidėjusių savanorių partizanų latvių, lietuvių, estų ir net vokiečių, be to, daug kunigų, ypač iš ukrainiečių tarpo. Perieitais metais UPA netoli Lvovo išsprogdino stambų sovietų amunicijos sandėlį su milijonais šovinių etc.. Dar ne taip seniai ukrainiečių Volinijos ir Paliesies provincijos buvo kontroliuojamos ūpininkų. Išlaisvinimo Komitetas ligi šiol tebėra nepalaužtas, o jo vietoj jie turi išsirinkę kitą vadą.

Čuprinka buvo mirtinai sužeistas begindamas savo vyr. būstinę Bihorcos sodžiuje, netoli Lvovo. Partizanų papročiu savo dalinius buvo išdėstęs po kraštą, prie savęs pasilikdamas tik saujelę vyrų. Nors rusai buvo ginkluoti tankais, tačiau ir tai juos įveikė partizanai, vadovaujami jo pavaduotojo pulk. Vosylius Kovalo. Paskui partizanai pasitraukė, pasiimdami drauge ir savo žuvusio vado kūną. Ligi šiol jo žuvimo aplinkybės buvo slepiamos, bet dabar jau paskelbtos viešumai, pažymint, kad "didžiausia garbė ukrainiečiui yra mirti už savo šalies nepriklausomybę". Jo tikras vardas buvo Romanas Suchevičius, kovojęs tiek prieš sov. okupantus, tiek prieš nacius. 1943 m. jis buvo Vyr. Išl. Komiteto paskirtas gen. sekretorium. Bulgarų, rumunų ir lenkų laikraščiai praneša apie visą eilę įvykdytų "sabotažo veiksmų". Lenkijoje partizanai yra sudarę WIN (Sustiprėjusį pasipriešinimą rodo kad ir

atentatas prieš marš. Rokosovskį, įvykdytas pasikiau nusišovusio lenkų majoro E.). Ir töl, kol partizanai nenuleido ginklų, laisvės dvasia Rytų Europoj nemirs — pažymi baigdamas žurnalas, gale pridėdamas vieno JAV karininko pastabą: Jūs turite šiuos kovotojus gerbti. Jie kaunasi jau daugiau kaip penkis metus, nors tos kautynės atrodo beviltiškos. Tačiau jie vistiek nė nemano pasiduoti.

IR DIDIEJI UŽ LIETUVOS BYLĄ

Vis daugiau įtakingų amerikiečių ir pačių didžiųjų spaudos organų kelia savo balsą už Lietuvos bylą. Baltų tautos bus greitai išlaisvintos, deklaravo New Yorko gubernatorius Dewey. Sėkmės darbe Pabaltijo valstybių seniūnui min. P. Žadeikiui ir lietuviškajai A. B. redakcijai palinkėjo lietuviškųjų transliacijų išplėtimo proga per suruoštą priėmimą Valst. D-to pasekr. Barretas, A. B. viršininkas Kohleris ir Š. Europos skyriaus vadovas dr. Baueris. Šie metai laimėjimais tiek lietuviams, tiek kitoms baltų tautoms ypač gausūs. Įtakingas amerikiečių politikas sen. P. Douglas per radiją kenčiantiems broliams pasakytøj kalboj pabrėžė, kad nors padėtis yra sunki, bet ne beviltiška ir ne be išėities. Lietuvių tautos kovą už savo laisvę remia galingiausia laisvojo pasaulio valstybė — Amerika. Amerikos vyriausybė niekad neapleis Pabaltijo tautų. 1918 m. atkurtos 4 Pabaltijo respublikos: Lietuva, Latvija, Estija ir Suomija buvo padariusios nepaprastai didelę pažangą ekonominėj ir kultūrinėj srity. Jų gerovė buvo pakilusi žymiai aukščiau net už didžiulės Sov. Rusijos. Deja, tik vienai Suomijai pavyko atsispirti rusų agresijai ir išlikti laisvai. Bet JAV vyriausybė niekad nepripažino Sovietų smurtu įvykdytos aneksijos ir niekad nepripažins. Ir vėl ateis laikas, kai tiek Pabaltijy, tiek kituose kraštuose, Sovietų dabar užgrobtuose, bus atstatyta laisvė ir demokratybė.

Labai drąsius žodžius New Yorke baltams pasakė DP komisijonierius O'Connoras, pažymėdamas, jog neišvengiamai ateis diena, kai šių kraštų gyventojų žudikai turės duoti apyskaitą kaltinamųjų suole, gi 3 mil. tiražo "Colliers" žurnalas smulkiai ir detalai išskaičiavo, kodėl Stalinas su savo korikų gauja turi būti patrauktas teisman ir kaip tat turės būti padaryta. Jau sausio 27 d. numery žurnalas įrodinėjo, kodėl Sov. Sąjunga negalima pasitikėti, be kita ko, taip pat pažymėdamas, kad seniau S. Sąjunga buvo sudariusi su Lietuva ir kt. Pabaltijo respublikomis nepuolimo paktą, bet paskiau jį sulaužiusi ir užgrobusi minimuosius kraštus, juos aneksavo. Šiuo straipsniu, įdėtu viename iš paskiausių numerių ir paruoštu žurnalo Europos korespondentų Attwoodo ir Seymouro Freideno, atskleidžiama tikroji Lietuvos drama, paliūdyta daugybės akivaizdžių liūdininkų. Straipsnis laikomas vienu iš geriausių, paskutiniu laiku pasirodžiusių iš visų JAV žurnalų. Tiek jo leidėjams tiek autoriams lietuviai ir kt. baltai siunčia daugybę padėkos pareiškimų. Ypač čia aktyvūs Amerikos lietuviai vyčiai, vien pereiniais metais tokių padėkos laisčių ar papeikimų, jei kur reikia, išsiuntę per 15.000,

Už tokius drąsius žodžius, kokie kad dabar pasakomi "Collier's", "St. A. Messenger", "Sign", "New York Times" ir kt. įtakinguose spaudos organuose, 1945 m. ne vieną būtų išmetę iš stovyklų ir ar tik dar bylos neiškėlę. Bet dabar juos kartoja jau patys amerikiečiai. Tuo būdu prie daugelio šiais metais lietuviams tekusių laimėjimų tenka priskirti ir įėjimą į didžiąją pasaulio spaudą, kuris, tenka manyti, tuo dar nesibaigs, bet juo tolyn, juo vis ryškiau ir griežčiau kels balsą už mūsų niokojamą tėvų šalį.

"Collier's" teigimu Lietuvoj pagal Dekanozovo planą išsyk buvo numatyta likviduoti 25% visų vietinių gyventojų; tas skaičius 1945 m. buvo padidintas 50%, 1947 m. 70% ir galiausiai — dėl gyventojų priešingo nusistatymo Sovietams — iki 85%. Tačiau Dekanozovas yra tik šešėlinė figūra visoj Kremliaus hierarchijoj. Prieš užgrobiant Pabaltijo valstybes jis buvo Kominterno narys, laikomas tokiu pat įtakingu, kaip Ždanovas ar pats Višinskis. 1940 m., kai Lietuva buvo "valoma", jis buvo paskirtas ambasadorium Vokietijai, o vėliau — užs. reik. vicekomisarui. Iš sovietinių šaltinių skelbiama, kad šiuo metu jis "studijuoja diplomatinę istoriją", bet iš tikro yra žinoma, kad jis dirba su soviet. saugumu ir greičiausiai laikomas atsargoj, kad vėl pravestų, ištikus reikalui, panašias "diplomatinės misijas", kokią buvo atlikęs Lietuvoj. Tokių valymų tikslas yra aiškus: eliminuoti iš Rusijai strateginiu atžvilgiu svarbaus šiaurinio sektoriaus vakarietiškos dvasios gyventojus ir juos pakeisti klusniais azijatais, importuotais iš sovietinės imperijos vidaus sričių. (ELTA)

PADEKA AUSTRALIJOS LIETUVIAMS

Australijos Lietuvis Redaktorius vardu gautas toks laiškas:

"Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Vokietijos Krašto Taryba š. m. liepos mėnesio 15 dieną susirinkusi Hannoveryje paprastosios sesijos, didžiai įvertinusi Tamstos gražias pastangas organizuojant Australijos lietuvių tarpe aukotojus Vokietijoje pasiliekančios lietuviškosios jaunuomenės švietimą paremti, dėkoja Tamstai už nepailstamą darbą ir maloniems aukotojams už reikšmingas aukas.

Iš savo pusės mes pasižadame tęsti nenutrūkstamą kovą už lietuvišką vargo mokyklą tremtyje ir lietuviško jaunimo išlaikymą Vokietijoje ir, Tamstų padedami, neabejojame bendro darbo vaisiais.

Linkėdami Tamstai ir maloniems aukotojams geriausios ateities,

prezidiumo vardu

V. Skrinskas, Pirmininkas

Honnover, 1951.VII.15.

— Netenka nė kalbėti, kad kiekvienam tautiečiui, ypač konkrečiai remiančiam lietuviybės idėją, maloniausia yra žinoti, kad jo auka ne veltui daroma: mūsų visų remiama lietuviška gimnazija Vokietijoje pateisina mūsų aukas. Taigi, ir toliau kviečiame malonius mūsų skaitytojus skirti pagal savo išgales šilingą ar svarą šiai tautinei institucijai išlaikyti. Aukas siųsti AL Redakcijai.

Lithuania

HISTORICAL SURVEY

By Dr. A. STANYS

Final Polonization of the Nobility under Russian Rule.

Lithuania steps over the threshold of the XIX-th century under Russian rule. The left bank of the river Nemunas, the province of Sudavia, had been joined to Prussia when the Lithuanian State fell to pieces. In 1807 Napoleon, creating the Duchy of Warsaw, joined this territory to it, and in 1815 this district came into the hands of the Russian Czars. When, after the rebellion of 1831, the Polish Kingdom gradually began to disintegrate, Sudavia became the simple province of Suvalkai. The relations between the social classes in Lithuania, nevertheless, remained the same. The peasantry bore the yoke of serfs with no rights whatever, while the townsmen were not numerous. In official life only the old nobles played a role. They desired to regain their lost independence, and believing that this was possible only if they acted jointly with the Poles, they became more and more assimilated. No political activity being possible in Prussian and Austrian occupied Polish territory, Vilnius, the capital of Lithuania, became the Polish political and cultural centre. The University of Vilnius became the very heart of Polish cultural action and, since it supervised all the schools at that time, began spreading the Polish language and spirit throughout the land, believing this to be the only means of successfully opposing and frustrating all efforts to Russianize the country.

The first to be Polonized in the XIX-th century were the schoolchildren, i. e. the children of the nobles. This generation was educated in the spirit of the old commonwealth and spoke Polish. The Lithuanian and Polish nobles kept together even emigration. Two rebellions (in 1831 and 1863) took place. These rebellions cost many lives and, alas, resulted in the utter defeat of the Lithuanians and the Poles.

After the first rebellion, the University of Vilnius was closed and various restrictive measures taken; after the second rebellion, the restrictions took on the character of persecutions. All the still existing rights of the nobles were abolished and systematic Russification begun. This time it was the turn of the common people whom the Russians felt sure they could succeed in Russianizing, the influence of the nobility having disappeared. A year before the second revolt (1862) serfdom was abolished, and all serfs were freed by 1863. The Czarist regime was convinced that it would be easy work to Russianize the Lithuanian peasant who had just been freed from bondage. Nowhere in all

Russia were the peasantry more supported by the State than in Lithuania, and conflicts between the big landowners and the peasants, were, as a rule, decided in favour of the latter. The Russian policy was to destroy the power of the rich Polonized landowners, who had so far ruled Lithuania, and to rely on the mass of the peasants in order to attain their purposes. But they were mistaken. The mass of the Lithuanian peasantry opposed the policy of the government to Russianize them much more passionately than the nobles did. And it is then that the fierce struggle for Lithuanian national and cultural rights began to develop into the struggle for political liberty and ended in the re-establishment of independent Lithuania.

The Lithuanian National Movement and the Nobles.

As has already been pointed out, the old Lithuania had in the course of time become a state ruled by one class only, namely, the nobles and it was only this class that manifested itself in the political and public life of the country, while the mass of the peasantry (the percentage of townsmen was insignificant) led the life of serfs with no political rights. Through their intercourse with the Poles, though their common class interests with the Polish nobility and through the common fight for their lost independence, the Lithuanian nobles had become completely Polonized and had turned away from their national culture as well as their own national ideals. A tragic rift had taken place. The people were left without any leadership. Fighting against the Russification of the country, the Lithuanian nobles made common cause with the Poles and considered the struggle of the common people for their Lithuanian culture and ideals as an unreasonable splitting of powers or in other words "Lithuanomania." No doubt, this circumstance was a grave obstacle in the way of the Lithuanian national movement but it was not strong enough either to stop or to break it.

New Leaders.

During the rule of the Polonized Lithuanian nobility Lithuanian culture could manifest itself only among the common people and, up to the first half of the XIX-th century, among the lesser gentry, which had not become entirely Polonized. It can easily be understood that under such conditions neither national Lithuanian literature nor national art could flourish. But with the beginning of the XIX

century the number of educated people of common extraction began to grow steadily and these people took an ever increasing part in the struggle for their national rights. With the abolition of serfdom and the admission of peasant children to schools, the number of educated people grew by leaps and bounds. This fact coinciding with the intensified wave of Russification after the revolt of 1863, the necessary national Lithuanian leaders were not wanting at that critical moment.

Attempts at Russification.

Having destroyed the power of the nobles, the Czarist Government immediately tried to take the common people in hand. The Polish schools which had so far been run exclusively for the children of the nobility, were Russified and nationalized by the Government. The Lithuanian country schools were also closed and the children advised to attend the newly organized Russian elementary schools where even religious instruction was not permitted in Lithuanian. Russian was everywhere made the official language. All organizations and meetings were prohibited. In fact, everything was prohibited which could possibly hinder the Russification of the country and alienate it from Russia or the Orthodox Confession. Thus no permission was granted to build new Catholic churches or to repair old ones; no way-side crosses, which had so far been such a characteristic feather of the country, could be erected. All church processions were prohibited and the priests forbidden to deliver public sermons. Besides, 32 churches, 52 chapels and about 20 monasteries were closed at one sweep, the accusation being that they were suspected of having taken part in the revolt. Everywhere Russian colonists, imported in ever growing numbers were given privileges.

The Struggle for the Lithuanian Press.

The attempt of the Czarist Government to Russianize the country were crowned by the infamous prohibition in 1864 to print Lithuanian books and newspapers in Latin characters. The Government itself began printing Lithuanian prayer-books and other religious literature in Russian characters. The text having been intentionally changed in some places and Orthodox liturgical prayers truly inserted, not only all the Lithuanian community but even those of the clergy who had become partially Polonized, rose in protest. Thus a most intense struggle for the Lithuanian printed word began. No one would even touch the books that were either very cheaply or even gratuitously distributed by the Government. Parents refused to send their children to school and taught them in their mother-tongue, at home, although they were persecuted and severely punished if caught in so doing. Since no Lithuanian books could be printed openly, steps were taken to print them in secret, and they were

soon being smuggled from abroad, mostly from neighbouring East Prussia, and privately sold among the people. During a period of forty years until the prohibition was lifted, hundreds and even thousands of devoted patriots made book smuggling their life-work. Although many a Lithuanian "book-carrier" suffered imprisonments or deportation to far-off Siberia, this activity never ceased, but, on the contrary, gained in intensity. During forty years the whole country was secretly supplied with religious and secular literature as well as with periodicals from abroad, which not only gave Lithuanian movement its particular character but even directed it. It is only natural that the men and women who produced, smuggled and circulated Lithuanian books, at the risk of their lives, are greatly honoured by the people. Some of these veterans who lived to see Lithuania independent, were given high honours and pensions.

The Participants in the Struggle for National Rights.

The main Lithuanian endeavour at the end of the XIX-th century and the beginning of the XX-th century, was first of all a struggle for the printed word. But this does not mean that the whole of the Lithuanian problem had been forgotten. On the contrary, it was this very problem that was discussed in the secret press as well as by private organizations. The Lithuanian community consisted of various differing groups and political parties, but everyone took an equal share and interest in the struggle for the national rights. The leaders were naturally the educated people who were constantly increasing in number. These patriots devoted their lives to the national interests. Possessing very little — they were the children of hard-working peasants — these people sacrificed the little they had for the common cause. The conditions of life were hard. No Lithuanian, no matter what his profession was, was allowed to hold a public appointment in his native country. Prospects for various specialists to live in the Russia of those days were excellent, because the country was very backward, but Lithuanian students used to choose only professions which gave them the hope of staying in Lithuania and thus having the possibility of participating in the national struggle. Thus most of the young people studied medicine, the law or theology and became physicians, lawyers or priests. None of these occupations was very profitable but they enabled people to reside in Lithuania and to work for the good of their compatriots.

First Results

The great sacrifices and the resistance of the whole nation frustrated the efforts of the Czarist Government. This failure to Russify the country was already clearly evident at the close of the XIX-th century but, not wishing to admit defeat, the

Government did not abrogate the decree prohibiting the printing of books nor the other restrictive measures. Only in the critical moment when Russia was involved in war with Japan and the threat of political trouble arose in the whole Russian Empire, was the prohibition of printing Lithuanian books lifted on the 7-th of May, 1904. After the revolt of 1905, which had repercussions in Lithuania as well, the Lithuanian people were given certain liberties. The demands of the Lithuanian congress which, during the general revolutionary movement, assembled in Vilnius December 4-th to 6-th, 1905, that the country be given autonomy, were not satisfied. Nevertheless a certain change of circumstances made a wider cultural and political activity possible. Therefore, by the time World War I broke out in 1914, great progress had been made in culture, politics and organization.

World War I and the Declaration of Independence.

The first World War inflicted deep wounds on Lithuania. The country which during 1914 and 1915 was the battle ground of the Russian and German armies, was sadly devastated. The people then had to endure a long and cruel German occupation. Many of the inhabitants were forced to flee to Russia where certain of their organizational centres were also transferred. But the great majority of the people stayed in Lithuania and many of the cultural

and other centres of national life remained in Vilnius. At first none of these centres could deal with politics. Those in Russia were bound by war restrictions and besides had their hands full in just caring for the destitute and homeless mass of their compatriots, while the centres left in Lithuania were restricted by the severe occupation regime which forbade cultural not to speak of political activity. Things improved somewhat when the Czar was dethroned after revolution of 1917, and the Germans began to have doubts about their victory. When the President of the United States, Woodrow Wilson, declared that every nation must be given the right to self-determination, the Germans, knowing the Lithuanian desire to free themselves from the Russian yoke, undertook certain actions which were to bind Lithuania to Germany. If they succeeded in their aim, they felt sure they would be given Lithuania at the Peace Conference. With this in mind, permission was given to summon a Lithuanian Conference from September 18 to 22, 1917, in Vilnius. Unfortunately for the German plans, the assembled representatives of the people refused to make the desired declaration. Disappointed in their secret hopes, the Germans, nevertheless, permitted a National Council to be formed, trusting to attain their ends by this means. Fearing that all activity would be prohibited if they did not discuss the above mentioned German plans, the Council agreed to consider the question but did not promise anything saying that only the Constituent Assembly would

THE GOLDEN BIRD

(Continued)

"If you will only listen," said the fox, "it can soon be done. When you come to the king of the castle where the golden horse is, and he asks for the beautiful princess, you must say: "Here she is!" Then he will be very glad to see her, and will have the golden horse led out as a present to you, and you will mount and put out your hand to take leave of them; but shake hands with the princess last. When she grasps your hand lift her quickly on the horse behind you, and gallop away as fast as you can. No one will be able to overtake you, for the horse is swifter than the wind."

All went right; the king's son rode away on the golden horse with the princess. The fox said: "When you come to the castle where the bird is I will stay with the princess at the door, and you will ride in and speak to the king; and when he sees that it is the right horse he will bring out the bird: and when you get it into your hand ride back as fast as you can to us, and pick up the princess again

This, too, happened as the fox said.

As the king's son was about to ride home with the princess the fox said: "Now you must reward

me for my help." "What do you want?" asked the prince. "Pray kill me, and cutt off head and my brush!" The young man would not do such any thing to so good a friend: so the fox said: "Then we must part. I will at any rate give you good counsel: beware of two things: ransom no one from the gallows, and sit down on the rim of no well." Then he went away. "Well," thought the young man, "he's a strange beast! What fancies he has! Who would ransom people from the gallows! And as for sitting on the rim of a well, I never yet wanted to do it."

So he rode on with the princess, till at last they came to the village where he has left his two brothers. And there he heard a great noise and uproar: and when he asked what was the matter the people said: "Two rogues are going to be hanged." As he came nearer he saw that the two men were his brothers, who had turned robbers: "Can nothing save them from such a death?" But the people said: "No! Unless you would bestow all your money upon the rascals, and buy their freedom. But why should you spend good money on wicked men,"

be competent to decide the matter. During the discussions various form of relations with Germany were proposed: a personal union with the Prussians, a State governed by a member of the Hohenzollern dynasty and bound to Germany by various conventions, etc. Convinced that they could not get the Germans to agree to an absolutely independent Lithuania, and certain that the defeat of Germany was inevitable the National Council decided to declare Lithuania an independent democratic state, free from all ties with Germany or any other state. This happened on February 16-th, 1918.

This proclamation, which was announced to the world through secret channels, was the foundation on which the independent State was organized later on. It expressed the will of the whole nation and was in accordance with the declarations of the Lithuanians, dispersed abroad. The conference of Lithuanian refugees in Petrograd (June 9-th, 1917) acclaimed this declaration while that of the representatives of the Lithuanian organizations in the United States of America in New York (March 3 and 4, 1918) addressed a petition to the American Government requesting it to recognize Lithuania as an independent state. The same request was expressed by all the other Lithuanian emigrant colo-

nies which, meanwhile, acknowledged the Council as the highest organ of the Lithuanian nation.

Difficulties in Establishing the State.

The German occupation Government forbade all activity on the part of the Lithuanian National Council. It held to his policy even when the coming defeat of Germany became quite evident and the occupation forces had to withdraw from the country. The Lithuanians at first received no help from outside and had a very hard time in organizing their State. As the demoralized German troops retired, the Russian Red Army occupied a large part of the country, including the capital, Vilnius. The first Lithuanian Government, formed on the 5-th November 1918, had the move from Vilnius to Kaunas. Owing to the extraordinary national enthusiasm and to support obtained chiefly from the United States, it was possible to raise an army and to save the country at the eleventh hour. By the end of 1919 this army had succeeded in driving the Red Army out of Lithuania, and, together with the Latvians, in defeating their other enemy, made up of units of the German army which did not wish to leave the Baltic States and of adherents of Czarist Russia.

(To be continued)

Then he did not stay to think about it, but paid whatever was asked; and his brothers were given up, and went on with him towards their father's home.

Now the weather was very hot; and as they came to the wood where the fox first met them they found it so cool and shady under the trees, beside a well, that the two brothers said: "Let us sit down by the side of this well and rest a while, to eat and drink." "Very good!" said he, and forgot what the fox had said, and sat down on the rim of the well: and while he thought no harm coming to him they pushed him down the well, and took the princess, the horse, and the bird, and went home to the king their father, and said: "All these we have won by our skill and strength." Then there was great merriment made, and the king held a feast, and the two brothers were welcomed home; but the horse would not eat, the bird would not sing, and the princess sat by herself in her chamber, and wept bitterly.

But the youngest son was not dead. Luckily the well was nearly dry, and he fell in soft moss and took no harm, but he could find no way to get out. As he stood bewailing his fate, and thinking what he should do, to his great joy he spied his old and faithful friend the fox, looking down upon him. Then the fox scolded him for not following his advice, which would have saved him from all the troubles that had befallen him. "Yet," said he, "silently as you have been, I cannot bear to leave you here; so lay hold of my brush and hold fast!" Then he pulled him out of the well, and said to him, as he got out: "You are not yet out of danger, your

brothers were not sure you were dead, and have surrounded the wood with guards who are to kill you on sight." So he changed clothes with a poor man who was sitting by the way, and came to the king's court. But he was scarcely within the gate when the horse began to eat, and the bird began to sing, and the princess left to weeping.

The king in amazement asked: "What can this mean?" Then the maiden said: "I know not how it is, but I was once so sad and now I feel so gay. It seems to me as if my true love had come back." And she told him everything that had happened, although the other brothers had threatened to kill her if she should betray them. The king had all the people who were in the castle brought to his presence, and the young man in his old rags came with them. But the maiden recognized him, and fell on his neck. Then he wicked brothers were taken and put to death; but the third son was married to the princess, and made the king's heir.

But what became of the fox? A long time afterwards the king's son was walking in the wood when he met the fox, who said: "Now you have all you can wish for, but there is no end to my misfortune, though it is in your power to set me free", and again he besought him, with tears in his eyes, to be so kind as to cut off his head and his brush. At last he did so, though sorely against his will, and in the same moment the fox was changed into a prince, and the princess knew him to be her own brother, who had been lost a great many years; for a spiteful fairy had enchanted him with a spell that could only be broken by someone getting the golden bird, and by cutting off his head and his brush.

mažiesiems

Redaguoja Teta Rūta

Lapes pasaka

LAPĖ GUODŽIASI NETEISYBĖMIS

Tiesa, šitos dvi šarkos daugiau jau nei apie lapę nei apie kitus liežuvių nevadžiojo, bet lapės klastą matė varnos, ir tos pakėlė riksmą. Į jų riksmą sulėkė pulkas kuosų, varnų ir šarkų ir ėmė olbinti lapę. Maža to, išsiskirstydamos šitos paukštės nunešė į visus kraštus gandą apie lapės klastą, ir dabar svietas, ne tiktai vilką pamatęs, rėkė:

— Uže vilką! Uže vilką!

bet siundė dabar žmonės ir lapę:

— Uže lapę — klastininę!

Kada lapė išgirdo šitą šūksmą, tai net jos širdis kraujais apsiliejo.

— Tegul, kūmuti, tave siundytų šunimis, — kalbėjo ji, sutikus vilką, — tu arklį, kumelę papjauji. Ak, nepraleidi ir karvutės pro šalį. Bet už ką mane? Aš tik retkarčiais, ir tai vištelę kokią, žasutę, ar kitą kokį mažmožį...

Vilkas buvo sotus; jisai tą dieną spėjo pasigauti meitėlaitį ir papietavo kaip reikiant. Tad dabar, girdint lapės žodžius, ir jam net graudu pasidarė.

— Visi prieš mane! — pro verksmus tarė vargšas. — Visi! Ir tu, kūmute, manęs, kaip matau, neatsisakytum šunimis užsiundyti. Ugi ar seniai tu mane vedei į dvarą avinų pjauti? Ar seniai papjautą aviną mudu išvien šveitėm?

— Ar tai turėjo Dievo dovana veltui prapulti? — paklausė su nusistebėjimu lapė.

— Tiesa, kūmute, — prikaišiojo toliau vilkas, — aš papjoviau ir kumelę ir karvę. Bet ar tai dažnai pasitaiko? Per metus du-tris sykelius. O tu kasdien beveik atimi po gyvastį Dievo padarėliams...

— Ar tai tokius niekniekius, kaip vištos ir kitos paukštės, gali vadinti Dievo padarais, — atkirto lapė. — Ar jos keturpėscia vaikščioja? Trankosi po orą, po medžių šakas, naikina gražiausius vabalėlius, peteliškes nieku nekaltas.

Kuo toliau kalbėjo lapė, tuo vilkui vis aiškiau darėsi, jog lapė nekaltas. Pagaliau, pradėjo jam rodytis, jog lapė tam tyčia nuo Dievo gavo įsakymą valyti pasaulį nuo paukščių, kad tos jo neterštų. Paskui jam pradėjo rodytis, jog ir jis tiktai valo pasaulį... Ir netikėtai vilkas buvo besirengiąs apsiverkti, tačiau tuo tarpu atsiminė, jog dar liko truputis paršienos, ir, užuot verkęs, nuėjo jos išsikasti.

BIČIULIAI VESTUVĖSE

Neilgai trunka laimingos dienos pasaulyje. Riebaus paršiuko ūmai teliko vienas atsiminimas. Ir vėl pridžiūvo vilko pilvas prie strėnų, o lapės net kailis pasišiaušėjo nuo bado. Nei zuikio, nei voveraitės, pagaliau, nei jokios pelės...

Visiškai išbadėję draugai nusivedė į palaukę pažiūrėti, ar neduos Dievas ir jų daliai kokio laimikio. Susėdo palaukėje... Kaip muš vėjas nuo kaimo visokiomis kvapsnimis: ir virta ir kepta mėsa... Vilko žarnose net traukūtis atsirado.

— Nebetveriu, kūmute! Eime į kaimą! — rėkė vilkas, pakildamas nuo žemės.

— Eime! — sutiko ir lapė, sekdamas paskui vilką.

Iš namų, kur buvo kaimo gale, tvoskė kvapsnimis Iš ten lėkė ir žaidimų balsai.

— Kas čia būtų? — paklausė vilkas lapę, kai tikras girininkas, maža tenusimanas apie kaimiečių žmonių gyvenimą.

— Sugobtuvės! — paaiškino lapė. — Gali būti, kad ir mudu čia ką nors pelnysime, tiktai reikia atsargiai elgtis, — pridėjo gudruolė.

Prieš vėją eidami, prislinko bičiuliai prie kameros. Jos stogelis žemas, ties stogeliu — pusnynas. Lapė nuo pusnyno — drykt ant kamaros stogelio; paskui ją ir vilkas. Nuo kamaros stogelio lapė — ant pirkios stogo. Vilkas — paskui ją. Lapė pro stogo kurtinį strakt ant aukšto. Vilkas — paskui ją. Aukštiniš — atdaras, o pro jį... kvapsnis kuone čielomis žasimis lekia... Lapė įkišo pro aukštinių galvą pažiūrėti, kas viralinės viduje...

— Kūma, leisk mane! — suriko vilkas, nustumdamas lapę nuo aukštinių.

— Tik atsargiai! — tarė lapė.

Bet kur tu atsargiai! Kai tik apsiaubė kepsnių kvapsnis vilko nosi, taip tas ir apmirė. Apmiręs — šlumšt pro aukštinių į viralinę. Gerai, kad dar pataikė į pakulų krūvą ir neužsimušė. Viralinėje ant stalo keptos žasys, kumpiai, skilandžiai, indai su virinta degtine...

— Bus tau! — sušuko lapė į vilką.

— Tegul jau ir bus, o aš nors priešiu, — atsiliepė vilkas, griebdamasis kepsnio.

Lapė žiūri pro aukštinių, kaip vilkas kepsnius šveičia, ir seiles ryja... Neišlaikė ir ji. Drykt ir ji į viralinę ir — už žasies. Priedė abudu, prikimšo; užsimanė vilkas gerti. Pabandė giros — ne kam versta. Pabandė virintos...

— Ehe, tai, vage, gėrimas! — pagyrė vilkas ir ėmė mauti, kaip žalis pieną. Ir vilkui pasidarė linksma ir smagu. Už sienos žmonės šoko, ir jis užsimanė šokti.

— Eime, kūmute, ir mudu pašoksime! — pavadinė jisai lapę.

Ta nors ir pasimuistė, bet pagaliau sutiko. Patrypė po aslą, patrypė ir susėdo vėl greta.

Už sienos žmonės dainuoja; užsimanė ir vilkas dainuoti.

— Kūmute! Dainuokiva ir mudu, — pakalbino jisai lapę.

— Cit! Tegul tave ir Dievas myli! — draudė la-

pė nuo dainavimo.

— Na! Jeigu tu nenori, tai dainuosiu aš vienas.

— Cit! cit! — suriko lapė.

— Dainuosiu, kūma, — nesiliovė vilkas ir užtraukė:

— A-ū-ū!...

Iš sykio nutilo visi namai, išskyrus du girtus žmones. Vilkui net gražu pasidarė, kad taip jo visi klauso. Ir nors lapė stengėsi jam snukį užimti, jis antru sykiu užtraukė:

— A-ū-ū!...

Suriko dabar visur žmonės, tartum, užgriovė. Supyškėjo aplinkui, viralinės dūrys atsidarė su trenksmu.

— Kur jis čia? — šaukė vyrai, įbėgdami su lazdomis.

Lapė kuo greičiausiai — čiupt puodynę su grietine ir užsimovė ant galvos. Krinta, varva per lapę, o ji žiūri ir laukia, kol dūrys vėl prasiversi kad iš-

sprūstų iš pirkios.

— Štai jis po suolu, kampe! — rėkė vieni vyrai.

— Muškite! šaukia kiti, įbėgdami į pirkia.

Tačiau jie dar nespėjo lemtai durų praverti, kaip lapė pro pirmojo tarpkoji prasimušė laukan ir — bėgti. Nubėgo ji į pagirį ir laukia, kaip cisis vilkui. O tą tuo tarpu vyrai užgulė mušti, kas kuo galėjo, kas ką rankose turėjo. Šoko vilkas į vieną, šoko į kitą šalį — visur tik smogia, visur tik tvoskia. O vienas kaimo nenaudėlis kai duos vilkui per šoną, taip ir parmušė. Vilkas ir kojas ištiesė ir uodegą atmetė į šalį. Guli. Pastipo.

Vyrai sudavė jam dar kelis sykius ir išvilko už uodegos laukan, į kiemą.

Kada visi suėjo į trobą, vilkas praplėšė vieną akį, žiūri — nieko nėra aplinkui. Jis strakt ant kojų ir pasileido bėgti į girią.

(Bus daugiau)

ELTOS ŽINIOS

PRIPAŽĪSTAMI LIETUVOS UŽSIENIO PASAI

Ryšium su pasitikimais kai kurių Vokietijos konsulatų abejojimais, ar jie turi teisę dėti vizas į Lietuvos užsienio pasus, Vokietijos užsienių reikalų ministerijai buvo įteiktas VLIKo vardu raštas su prašymu duoti savo konsulatams šiuo reikalu teigiamų nurodymų. Užsienių reikalų ministerija raštu atsakė, kad Vokietijos konsularinės įstaigos yra įgalintos vizuoti pasus, kurie yra išduoti veikiančių Lietuvos diplomatinė ir konsularinių įstaigų ir atitinka bendrąsias užsienių pasų taisykles. Iš rimtų šaltinių tenka patirti, kad pabaltiečių pasų vizavimo klausimas Lietuvos atstovo Paryžiuje Dr. S. A. Bačkio pastangomis, išspręstas taip pat mums palankia prasme.

— Liepos 30 d. Paryžiuje įvyko "centralinės Europos" karo vadų konferencija. Dalyvauja žymesnieji vengrų, rumunų, čekoslovakų, bulgarų ir kt. tautybių karininkai. Lietuvai joje atstovauja VLIKo bendradarbis kariniams reikalams karo attache pulk. J. Lanskoronskis.

— Spaudoje buvo pranešta apie tris jaunas (19-24 metų) lietuvius iš sovietų žvejų laivo valtėle pabėgusius į Švediją. Tuo tarpu tie vyrai yra švedų policijos žinioje. Lietuvų bendruomenės Švedijoje pastangos prie jų priciti lig šiol

nebuvo pasisekusios. Sovietai įteikė švedams notą reikalaujanti pabėgėlius išduoti. Iš VLIKo pusės daroma pastangų tuos vyrus paimiti lietuviškon globon.

DĖMESIO LIETUVIAMS AKADEMIKAMS.

Laisvosios Europos Universitetas Tremtyje greit pradės veikti.

Š. m. liepos 20 d. Nr. 1370 USA kasdieninis Biuletėnis, leidžiamas Paryžiuje Amerikos Informacijų Vadybos (41, rue du Fgb. St. Honoré, Paris 8) paskelbė pirmąsias žinias apie Laisvosios Europos Universitetą Tremtyje: "New Yorko Valstybėje oficialiai kuriamą naują organizaciją, vardu "L'UNIVERSITE LIBRE EN EXIL. L'EUROPE LIBRE", po metų ilgų diskusijų tarp europiečių auklėtojų ir Tautinio Laisvosios Europos Amerikiečių Komiteto atstovų. Jos tikslas — padėti studentams, kilusiems iš "už geležinės uždangos" studijas tęsti. "Universitetas Tremtyje" yra įgalintas prašyti dovanų, subsidijų, daryti lėšom paskirstyti ir kontroliuoti nutarimus, liečiančius stipendijas, šalpos organizacijas bei pašalpų paskirstymą. Jis plačiai padės jauniems studentams tremtiniam. Jis tikisi pradėti darbą š. m. rudenį ir laiku pranešti žinias liečiančias įstojimą į Universitetą. Šis Universitetas suteiks savo studentams galimumų sekti bendrąjį kursą geriausiuose Vakarų Universitetuose. Be to, jis organi-

zuos specialius kursus, liečiančius istoriją ir kultūrą tų kraštų, iš kur yra kilę studentai tremtiniai. Galimumų ribose profesoriai tremtiniai laikys šių kursų paskaitas. Pagaliau, Universitetas pagelbės mokslinius tyrinėjimus, leidinius tikslu Rytų ir Vakarų Europos kultūriniam vieningumui patarnauti. Visur, kur bus įkurta "Universiteto Tremtyje" skyriai, pavadinti: "College de l'Europe", — regijonalinės vadybos įkurs Universitetinius Komitetus ir rūpinsis surasti tinkamas studijoms ir gyvenimui patalpas.

Pirmoji regijonalinė vadyba vr numatyta Paryžiuje. Kitos vadybos bus ikurtos ir Prancūzijoje ir Vakarų Europoje. Tai bus vienas centras įkurtas Strasburge, kur studentai atitinką normaliai reikalaujamas salvgas įstoti i Universitetą — galės įsirašyti i to miesto universitetą.

Informacijų prašome kreiptis i l'Universite en Exil de l'Europe Libre, 7, rue de la Paix, 7, Paris.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Šveicarijos Lietuvų Žinios, — neperiodinis leidinys, Nr. 2, 1951 m. birželio 12 d. Leidžia Šveicarijos Lietuvos Bendruomenės Valdyba. Adresas: Zuerich-Hoengg., Hohenklingenstr. 23.

Dr. Pr. Gaidamavičius — Išbloktstasis žmogus, benamio likimo perspektyvos. Išleido Venta 1950 m., 273 psl.

Mes Australijoje

MUSŲ LIAUDIES DAINA PER RADIJĄ

Adelaidės lietuvių dvigubas mišrių balsų kvartetas, vadov. J. Zdanavičiaus, yra pakviestas išpildyti programą per Adelaidės valdinę radijo stotį 5AN eilėje "Music of Tradition" audicijų, kurių pirmoji įvyks š. m. rugsėjo 2 d. (sekmadienį) 8.30 — 8.45 val. vakaro.

IŠ GEELONGO PADANGĖS

Vos pusantrų metų prabėgo, kaip Geelonge (Vic.) pradėjo kurtis lituviška kolonija. Rodos, tik vakar dieną susirinko 38 lietuviai švęsti bendras Kūčias, kurios kaip tik ir buvo lituviškos veiklos pradžia.

Po straipsnio "Išsikūrimo galimybės 46.000 gyventojų mieste, tilpusio 1949 m. Australijos Lietuvos Nr. 26(34), Geelongo lietuvių kolonija pradėjo augti dieniomis. Šiandieną Geelonge skaičiuojama apie 320 lietuvių, kurių skaičius dėl gausios pramonės bei palankaus klimato nuolat auga. Jau didelis lietuvių skaičius turi savo namus (dauguma įsikūrė su bankų finansine pagalba), o kiti baigia statyti, keletas net padorius ūkelius įsigijo netolimos miesto apylinkėse.

Einant gyvenimui sėslesne vage, atsirado reikalas pasižvalgyti ir savo organizaciniame gyvenime.

Pereitais metais Geelonge buvo įsteigtas Australijos Lietuvių Draugijos skyrius, kuris šiais metais persiformavo į Pasaulio Lietuvių Bendruomenės skyrių. Įsteigė Lietuvių Kultūros Fondas kuris ateityje žada būti veiklus ir organizuoti sekmadienio mokyklą bei kitaip reikštis kultūrinio darbo dirvoje. Scenos mėgėjų būrelis intensyviai ruošiasi premjerai ir mano būti, kad ir nedidelio, bet parapijinio masto varžovas Adelaidės lietuvių teatrui.

Žodžiu, Geelongo lietuvių organizacinis gyvenimas pradeda judėti, tarytum beverdas vanduo. Žinoma, kaip ir kiekvienoje didesnėje bendruomenėje, taip ir Geelongo lietuvių tarpe atsiranda šio-

kių tokių ir nesklandumų bei rivalizacijos dėl metodų, bet niekuo met dėl tikslo. Visa tai likviduojama savame ratelyje, švelniai prišimenant, kad trumpas laisvos Nepriklausomos Lietuvos gyvenimas negalėjo subrandinti pilnos demokratinės sąmonės ir bent šiai kartai truputis diktatūros arba "žodis iš viršaus" artimesnis už pilną demokratinį supratimą.

Pasigendama tarp tiek daug žmonių ir ko nors konkretnio, kas nesibaigtų vien tik tautinių šokių užuomazga arba šachmatų klubo turnyrais, bet suteiktų kiek ir realesnę pagarbą visuomenei, k. a. teisiniais bei ekonominiais reikalais. Tai galėtų atlikti lituviška profesinė sąjunga arba kitoks sukoordinuotas įvairių sričių specialistų vienetas, bendradarbiaujas su PLB skyriaus komitetu. Kuo tvirtiau įsikibsimė į ekonominį šio krašto būvį, tuo daugiau būsimė pajėgūs savo tikslams siekti. Taigi, nereikėtų baimintis kartu su Geelongo kai kurių asmenų puoselėjama nuomone, kad bandymai įsikurti tvirtiau ekonomiskai (kaip kad fabriko darbininko) atitrauks nuo kultūrinio darbo.

Augant Geelongo lietuvių kolonijai auga, pasak vieną priežodį, ir jos vargai. Atsirado degantis reikalas turėti lietuvių vargonininką, o gal geriau pagal Geelongo LKF nuomonę, maestro, kuris iš atskirais balsais (dažnai karčiamose) rėkiančios visuomenės padarytų giesmes giedantį chorą, iš kurio vėliau būtų galima išspausti ir vieną kitą pasaulinę dainelę.

Pasak PLB ir LKF valdžių, tokiam vargonininkui-maestro būtų suteiktas jaukus butelis, greičiausiai pas savo tautiečius ir išuostinėta geriausios darbo sąlygos, kad maestro per daug nenuvargdamas galėtų daugiau atsidėti kūrybai.

Geelongiečiai pilnai tiki, kad kur nors dykumoje arba australiskame "buše" vargsta koks nors visų apleistas maestro ir būdamas tokiame padėjime išklausys civilizacijos šauksmą ir atsigyvens į Geelongą. Čia štai ir adresas, kuriuo tektų kreiptis: J. Bertašius, Watson St., North Geelong, Vic.

Baigiant tenka tvirtai spausti judriesiems Geelongo lietuvių kolonijos organizatoriams bei veikėjams ranką ir linkėti, kad pildydami savo pareigas ir siekdami bendrų tikslų tuo pačiu įneštų bent mažą dalelę į bendrą visų tikslą—pavergtos Tėvynės išlaisvinimą.

J. Pelenauskas

SYDNEJUJE ĮSISTEIGĖ LIETUVOS ATGIMIMO SĄJUDŽIO SKYRIUS.

1951 m. rugpjūčio 5 d., Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio (LAS) Sydnėjaus skyriaus nariai, aptarę skyriaus steigimo reikalą ir nutarę jį įsteigti, vadovaudamiesi LA Sąjūdžio siekimais ir tikslais, pareiškia:

1). LAS lietuvių visuomenėje gimė vienybei ir tolerancijai, o ne skaldymui ir neapykantai sėti. Šių pagrindinių principų savo veikloje ir santykiuose su kitomis čia esančiomis organizacijomis Australijos LAS ir laikysis, tačiau žiūrės, kad ir iš jų pusės tas pats būtų daroma.

2). LAS kviečia visus lietuvius į bendrą ir vieningą darbą. Šituo pasisakymu LAS nori išreikšti savo nusistatymą iškeldamas lietuvių tautos, o kartu ir pavienių lietuvių, kultūrą ir civilizaciją greta kitų tautų. Šio tikslo siekdamas LAS žiūrės, kad kiekvienas jo narys būtų prideramai, nepažeidžiant lietuviškosios garbės ir dvasios, draugingas jį prigludusiam kraštui.

3). LAS griežtai pasmerkia laisvės priešą komunizmą ir skelbia jam griežtą ir amžiną kovą. Už tai jis remia Antibolševikinį Tautų Bloką ir žiūrės, kad kiekvienas jo narys, nepaisant kur bebūtų ir kur bedirbtų, būtų kovos prieš komunizmą nepalaužiamas karys ir apaštalas.

4). LAS bandradarbiaus su visomis, neišskiriant ir svetimtaučių, organizacijomis, kiek matys jas suprantančias Lietuvos Tautos tragediją ir remiančias tos tragedijos atitaisymo kovą.

5). LAS savo darbuose labai atydziai žiūrės, kad Lietuvos Bendruomenės idėja ir vardas nebūtų pajungiamas kurios nors vienos partinės ar įsitikinimų srovės. Ly-

giai taip pat jis žiūrės, kad Bendruomenės vardas ar jos priedanga nebūtų naudojama kuriems nors asmeniškiesiems tikslams. Panašaus nusistatymo jis laikysis ir santykiuose su visomis kitomis organizacijomis bei grupėmis. Su jomis jis bendradarbiaus tiek, kiek matys iš jų pusės respektą LAS'ui ir vykdymą sveikais pagrindais visiems lietuviams bendrų siekių.

6). Su Mažosios Lietuvos lietuviams ir jų organizacijomis visur ir visada LAS stengsis palaikyti kuo glaudžiausius santykius.

Šį savo pareiškimą Australijos LAS grindžia kaip pagrindą savo darbo Australijoje.

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio
Sidnėjaus Skyrius

RUGSĖJO 8-tosios MINĖJIMAS ADELAIDĖJE

Tautos šventės minėjimas Adelaidėje pradedamas rugsėjo mėn. 7 d. 10 val. vak. per 5KA radijo stotį. Rugsėjo 8 d. 6 val. 30 min. Freemasons Hall, North Terrace, įvyksta minėjimas-koncertas. Jo dalis numatoma transliuoti per 5CL radio stotį. Rugsėjo 9 dieną Katedroje iškilmingos pamaldos. Minėjimas baigiamas per 5AD radio stotį 2 val. 30 min. Tikslī mįjimo programa bus paskelbta sekančiame AL numeryje, nes gali būti, ypač radiofonuose, pakitimų.

KORĖJOJE NESUTARIAMA

Iš taikos derybų Korėjoje nieko neišeina. Abiem pusėm tvirtai laikantis savo pažiūrų, neliko pagrindo tolimesniems pasitarimams. Svarbiausia nesutariama dėl demarkacijos linijos, kuria turėtų eiti neutrali zona. JT karo vadovybė reikalauja, kad ta linija eitų dabartine fronto linija, nes, kaip praneša JT radijas, laisvasis pasaulis niekada negali būti tikras, jog komunistai ieikia taikos tik tam, kad vėliau vėl ją sulaukas, jog komunistai siekia taikos sąlygose Š. Korėjos kienė pramonė. JT radijo taip pat užtikrino, kad JT armija pasiliks Korėjoje tol, kol politinis spaudimas iš švėtur baigsis.

Dabartinė JT kariuomenės pozicija yra labai palanki gynybuisi jeigu komunistų agresija pasikar-

totų. Nerasdama tolesniems pasitarimams jokio pagrindo, JT karo vadovybė pasiūlė sudaryti pakomisę paliaubų klausimams studijuoti. Vyriausios abiejų pusių vadovybės dabar susitiks tik tada, jeigu viena ar kita pusė pakeis savo reikalavimą, gi praktiškai tas reiškia derybų nutrūkimą.

Ar prasidės tuo tarpu didesni karo veiksmai — nežinia, tai priklausys nuo to, ar kuriai nors pusei tai būtų naudinga.

GINKLŲ PALIAUBOS ARBA ATOMINĖ BOMBA KORĖJON

New York Post vedamuoju paskelbė Robert S. Allen straipsnį, kuriame kalbama apie atominės bombos panaudojimą Korėjoje tuo atveju, jei ginklų paliaubų reikalų pasitarimai nepasisektų ir komunistai pradėtų vykdyti naują ofensyvą. Straipsnio autorius nemini šaltinių, iš kurių patyręs apie svarstymus Korėjoje panaudoti atominę bombą. Jis tepastebi:

"Galima atvirai pasakyti, kad atominės bombos panaudojimo klausimas Korėjoje buvo aptartas Baltųjų Rūmų sluogsnuose, gynybos ir užsienių reikalų ministerijoje."

Jei jau atominė bomba būtų Korėjoje panaudota, — toliau rašo Allen, — tikriausiai jai taikiniu būtų parinkta šiaurinės Korėjos sostinė Pyonyang. Karo žinovų teigimais minėtan miestą numetus atominę bombą, priešas patirtų "katastrofišką pasėkas."

O ką tokiu atveju sakytų rusai? Esą vyraujanti nuomonė, jog rusai nedarytų jokios reakcijos. Tokia pažiūra esanti dėl to, jog jaučiama, kad sovietai konfliktui dar nėra pakankamai pasiruošę.

(Tremtis)

ATSPAUSDINTAS LIETUVIO PASAS.

Lietuvos laisvinimo akcijai sustiprinti ir atskaitomybei suprasinti Tautos Fondo Valdyba išleido Lietuvos Pasą. Pasai yra trijų rūšių. Lietuvio pase yra vietos įklijuoti ženkleliams, kurie taip pat jau išleisti.

Lietuvos Tautos Fondo Valdybos pažymima, kad ši akcija, aukų telkimas įsigyjant minėtus pa-

sus ir į juos įklijuojant ženklelius, bus vykdoma grynai telkimui lėšų Tautos Fondui — Lietuvos laisvinimo akcijai. Tačiau tatai neturėsia nieko bendra su solidarumo mokesčio rinkliava. Solidarumo mokestis, kurio surinkimas vykdomas vietos lietuvių bendruomenės, ir toliau, kaip ir ligi šiol, būsias vykdomas.

MIRĖ DR. J. P. GABRYS

Sužinota, kad š. m. liepos 26 d. Šveicarijoje mirė a.a. Dr. J. P. Gabrys (buvęs Lietuvos Generalinis Konsulas Karaliaučiuje)

TRUMPOS ŽINIOS

Persijoje britams vis nesiseka galutinai susitarti su persais dėl naftos šaltinių eksploatacijos. Prez. Trumano pasiuntinys Mr. Harimann konferavo su pačiu šėichu. Persai kietai laikosi.

— Britų prekybos rūmų pirminkas pareiškė, kad būtų didžiau sia kvailystė nutraukti prekybą su komunistiniais kraštais.

— Britų Tarplanetinių Tyrimų Draugija pareiškė, esą dar šio šimtmėčio pabaigoje būsia galima nukeliauti į mėnulį ir sugrįžti atgal.

— Rumunijoje kom. teismas nu teisė keturis rumunus mirties bausme už tariamąjį šnipinėjimą Britų naudai. Lenkijoje keturi generolai nuteisti kalėti iki gyvos galvos už "titoizmą" Britanijos bei JAV naudai.

— Argentinoje diktatorius Peronas rinkimų išvakarėse įsakė areštuoti visus galimus konkurentus į rezidentus. Tuo būdu užtikrino sau "vienbalsį" išrinkimą sekančiai kadencijai.

— Berlyne, rusų sektoriuje, komunistai suorganizavo didžiulį komunistinio jaunimo sąskrydį, kurio tikslas — pademonstruoti "taikos idėjas". Pasinaudoję proga daugiau kaip 1000 Rytinės Vokietijos jaunuolių pabėgo į Vakarų.

— Britanija perkelia beveik visą savo kariuomenę į Europos kontinentą — Vokietiją, Belgiją, Olandiją. Pačioje Britanijoje beliks tik priešlektuvinė gynyba ir šiek tiek kariuomenės.

KNYGOS

Prof. Pr. Skardžiaus ir kt. — LIETUVIŲ KALBOS VADOVAS, gražiai įrištas, pavadinimas viršely išpaustas aukso raidėmis. I-oji dalis 1—158 psl. Kalbos pagrindai, II-oji dalis 159—606 psl. Lietuvių kalbos žodynas (sutalpinta apie 30.000 žodžių) Kaina su pašto išlaidomis£1.19.6

J. Kukanauza — ANGLŲ KALBOS GRAMATIKA LIETUVIAMS — gramatika ir skaitymai. Geriausia priemonė mokintis anglų kalbą. 192 p. 8/6

Juozas Kėkštas — STAIGUS HORIZONTAS, trečioji lyrikos knyga, 50 psl. 8/4

K A R Y S, pasaulio lietuvių karių mėnesinis žurnalas 2/6

LITHUANIAN ART IN EXILE, žymiausių lietuvių dailininkų reprodukcijos, dalis spalvotų. Tekstas anglų kalba. Tinkama dovana australams bet kuria proga 11/0

T. J. Vizgirda — V I L N I U S — Lietuvos sostinė. Leidinys skirtas 625 metų Vilniaus įkūrimo sukakčiai paminėti. 105 iliustracijos. Tekstas anglų kalba. Tinka dovanoti australams. 20/0

MENIŠKI VOKAI, po 25 pundelyje 3/6

Rimas Glūdutis — ŽIOGO ŠOKLIUKO SMUIKELIS, tinka mažiesiems 1/6

Petras Maldeikis — SEKSUALINIS AUKLĖJIMAS 2/0

Vydūnas — TAURESNIŲ ŽMONIŠKUMO UŽTEKĖJIMAS 3/6

40 WOOD CUTS (40 medžio raižinių), meniškasis leidinys, tinka dovanoti 25/0

N E M U N A S, kultūros žurnalas. £

Kaina 4/4

SALEZIEČIŲ BALSAS, neperiodinis leidinys, Nr. 1, 96 psl. 7/4

Vladas Kirlys-Žvagutis — KRAUJAS IR KERŠTAS, novelės, 104 psl. 4/6

Stasys Yla — MARIJOS GARBĖ, 32 psl. . 3/2

Vyt. Alantas — DRAMOS VEIKALAI — Aukštadvaris, trijų veiksnių drama; Buhalterijos klaida, trijų veiksnių komedija. 6/5

Faustas Kirša — TOLUMOS, poezija, 189 pl. 6/5

P. Tulpė — TILTO SARGAS, beletristika, . 7/6

DEMOKRATINIO SOCIALIZMO PRADAI I / Į TAIKOS RYTOJŲ! Skautų gyvenimo vaizdų albumas. 8 reprodukcijos spalvotos. 3/3

The TWELVE RAVENS (Dvylika juodvarnių) Liaudies pasaka. Iliustr. dail. V. Rato. Tekstas anglų kalba. Didelio formato 25/0

ŽALGIURIO MUŠIS, istorinis paveikslas, spalvotas. Kaina 5/9

DEL LAISVOS LIETUVOS 1/9

Vincas Jonikas — TRYS MARGI LAIŠKELIAI,

poezija 3/3

Vladas Šlaitas — ŽMOGIŠKOSIOS PSALMĖS, poezija, 110 psl. 5/6

P. Tarulis — ŽIRGELIAI PADEBESIAIS, apysakos, 148 psl. 4/6

Stepas Zobarskas — AUSRELĖ, elementorius mokslo pradžia. Iliustr. Tarabildienės. 137 psl. 10/9

HILFSRUFEN des LITAUISCHEN VOLKES 1/6

Maurice Scherer — PETRAS KIAULĖNAS, monografija su jo paveikslų reprodukcijomis . . . 12/6

Liudas Dovydenas — GYVENO KARTĄ KARALIUS, pasakos jaunimui. Iliust. P. Osmolskio, kietais viršeliais, 107 psl. 4/9

Nelė Mazalaitė — APVERSTA VALTIS, beletristika, 199 psl. 4/9

TAVO KELIAS Į SOCIALIZMĄ, 35 psl. 1/9

SOCIALDEMOKRATIJA IR KOMUNIZMAS, 47 psl. 1/9

P. Tulpė — KALNŲ DVASIA ir kitos novelės, 206 psl. 5/3

Henr. Nagys — LAPKRIČIO NAKTYS, poezija, 112 psl. 3/3

Tihamer Toth — JAUNUOLIO BUDAS, . . 5/6

Tihamer Toth — JAUNUOLIO RELIGIJA 5/6

Tihamer Toth — JAUNUOLIO MOKSLAS 5/6

Tihamer Toth — JAUNUOLIO KOVOS, . . 5/6

LIETUVOS TURISTINIS ŽEMĖLAPIS .. 3/3

E. Reikenis ir A. Krausas — TAU, SKILTININKE, skiltininko vadovėlio konspektas, . . . 3/3

Dr. Kazys Grinius — ATSIMINIMAI IR MINTYS, I tomas, 304 psl. 10/6

Stasys Laucius — PO PILKAIS DEBESĖLIAIS, eilėraščiai vaikams, iliust. Osmolskio . . 2/6

LIETUVIŠKI ATVIRUKAI, su liet. vaizd. 0/4

Prof. Dr. V. Jungfer — LITAUISCHER LIEDERSCHREIN, Volkslieder in deutschen Uebersetzungen und Nachdichtungen, 123 psl. 5/6

Stasys Yla — 12 PASIKALBĖJIMŲ SU MAŽAISIAIS 2/0

Jonas Burkus — MAŽŪJŲ DIENELĖS, . . . 2/9

A. ir J. Mekai — KNYGA APIE KARALIUS IR ŽMONES, 39 psl. 2/6

A. Krausas — GYVULIŲ DRAUGAS, . . . 1/4

LIETUVIŲ KNYGA TREMTYJE, knygų katalogas, 1/2

Stasys Yla — MEILĖ, 47 psl. 2/6

PSALMYNAS, įrištas, 223 psl. 10/9

KETURIŲ DAILININKŲ BROŠIURA .. 5/3

J. Švaistas — PASKUTINĖ KARTĄ TAVE KLAUSIU, romanas 4/6

Vincas Jonikas — PAKELEIVIAI, lyrika, 6/6

Pulgis Andriušis — VABALŲ VESTUVĖS. dideliems ir mažiems. Spalv. iliustracijos. 6/3

V. K. JONYNO MONOGRAFIJA su jo žymesniųjų kūrinių reprodukcijomis. Meniškas leidinys. Turinys keturiomis kalbomis. 16/0

Antanas Maceina — DIDYSIS INKVIZITORIUS, antroji papildyta laida, 221 psl. 11/0

Kotryna Grigaitytė — PASLAPTIS, lyrika 6/0

LIETUVOS HIMNAS 0/4

Kun. Kazys Mažutis — MAŽASIS ŽMONIŠKUMO MANIFESTAS 3/3

Kun. Kazys Mažutis — DIDŽIOSIOS GRUMTYNĖS 7/0

1951 m. rugpjūčio 20 d.

— 15 —

AUSTRALIJOS LIETUVIS

Jonas Grigolaitis — NACIŲ PRAGARE, išgyvenimai nacių koncentracijos stovyklose, 238 p. 7/6
K N Y G O S G A U N A M O S:
 ADELAIDĖJE — Australijos Lietuvis Leidykloje, 35 Cator St. Hindmarsh, ADELAIDE, S. A.
 SYDNEY — E. Gensienė, 28 College St./City
 MELBOURNE — L. Baltrūnas, 295 Hoddle St.

Collingwood.

BATHURSTE — J. A. Škirka, Bl. J.

GEELONGE — L. Bertašius, Watson St., North Geelong

CANBERROJE — Vladas Biveinis, 3 Faunce Cr. O'Connor, Canberra.

Australijos Lietuviu Bendruomene

ALB KRAŠTO VALDYBOS NUTARIMAS SPAUDOS KIOSKŲ REIKALU

ALB Krašto Valdyba, rūpindamasi, kad lietuviška knyga bei laikraštis kuo dažniau ir kiekvieną tautietį Australijoje lankyto, yra susitarusi su "Australijos Lietuvis" leidykla, kuri vienintelė Australijoje rūpinasi spauda, kad jai tarpininkaujant būtų įsteigti spaudos kioskai visose didesnėse lietuvių kolonijose.

ALB Krašto Valdyba prašo A. L. B. Apylinkių Valdybas artimiausiame Valdybos posėdyje apsvarstyti šį klausimą ir radus galimybę stengtis kuo greičiausiai įsteigti spaudos kioską, kuriam reikalinga: a) ALB Apylinkės Valdybos nutarimo; b) įgalioti asmenį, kiosko vedėją, kuris būtų atsakingas už atsiskaitymą. "AL" spaudą duoda komisan, atsiskaito ma mėnesiui pasibaigus. Kuriose vietose spaudos kioskai veikia privačia iniciatyva, ten ALB sueina kontaktan santykių palaikymui. Apie spaudos kioskų įsteigimą prašome paiformuoti ALB Krašto Valdybą, o kiosko reikalu betarpiškai susirašinėti su AL Leidykla.

J. Vaičaitis

ALB Krašto Valdybos Pirkas
A. Ustjanuskas
Sekretorius

AL LEIDYKLA: Spaudos kioskai ypač reikalingi Brisbanėj, Hobarte, Perthe, nes patyrimas rodo, kad knygos pareikalavimas keletriopai padidėja, kai ji priartėja prie skaitytojų. Tų vietovių Apyl. Valdybos ypatingai prašomos atkreipti lietuviškos spaudos kioskų steigimui savo dėmesį, tuo pačiu gražiai pasitarnaujant savo apylinkės tautiečiams ir lie-

tuviškai knygai apskritai.

TAUTOS FONDO VAJUS

Tautos šventės proga ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba skelbia Rugsėjo mėnesį Tautos Fondo vajų. Visi tautiečiai kviečiami gausiai aukoti mūsų Tėvynės lasvinimo darbui paremti. Tautos Fondo aukų lapus turi: Br. Bakšinskas, J. Kalvaitis, J. Opulskis, V. Šimkus, Vl. Užubalis, J. Vildžius, J. Zdanavičius ir visi valdybos nariai. Tautiečiai, negalį aukų įteikti šiems asmenims, prašomi jas siųsti Valdybos vardu Box 1296L, GPO, Adelaide.

ALB Adelaidės Apyl. Valdyba

Š. m. rugpjūčio mėn. 31 dieną
 "Australia Hall" Angas St. įvyks
**ADELAIDĖS LIETUVIŲ
 CHORO
 KONCERTAS**

dalyvaujant solistei Gen. Vasiliauskienei ir smuikininkui Pr. Matiukui.

Pradžia 8 val. vak.

Bilietų kaina 3/0 plus mokesčiai.

Choro Vadovybė

"SUDIEV, KVIETKELI", mūsų leidžiama Pulgio Andriušio knyga, jau baigta rinkti ir spausdinti ir perduodama į rišyklą (savo rišyklos neturime). Manome, kad ši pirmoji lietuviška knyga, išleista Australijoje, netrukus jau bus galima gauti tiek mūsų leidykloje tiek ir pas visus platintojus ir tikrai pateisins visas į ją dėtus tautiečių viltis.

Prašoma atsiliepti

Aldona STANKEVIČIENĖ
 atvykusi iš tremties — Kasselio stovyklos. Paieško: Bronė Norkienė, Caixa Postal 4189, Sao Paulo, Brasil.

NAUJAS LIETUVIŲ SPAUDOS KIOSKAS

Lietuviškos spaudos kioskas įsteigtas Geelonge. Kiosko vedėjas yra L. Bertašius, Watson St., BonnieView Estate, North Geelong. Kioske gaunamos visos mūsų platinamos knygos ir žurnalai, o taip pat galima užsakyti ir Australijos Lietuvių.

AL Leidykla

LIETUVA NETURTINGIAUSIA KOMUNISTAI

Ryšium su darbininkų sukilimu Vilniuje "Stuttgarter Nachrichten", paminėjęs lietuvių darbininkų pasipriešinimo faktą, plačiau žvilgtelėjo į komunistų partijos stiprumą anapus geležinės uždangos. Laikraštis pažymi, jog 1950 metais Latvijoje buvo 31.213 partinių komunistų, kas sudaro 1,5% vietinių gyventojų.

Tuo tarpu kituose satelitiniuose kraštuose partinių komunistų skaičius esąs žymiai didesnis. Štai Rumunijoje komunistų partijos nariai sudaro 3 gyventojų procentus, o Čekoslovakijoje, Vengrijoje ir Bulgarijoje partinių komunistų yra 7 procentai.

Lietuva, toliau rašoma mi nėtame štutgartiškiame vokiečių laikrašty, partinių komunistų skaičiumi yra "neturtingiausias" kraštas, palyginus kitas komunistų valdomas sritis. Lietuvoje esą 24.000 komunistų, kas sudaro tik 0,8 procento Lietuvos gyventojų. Del to darosi suprantamas "Pravdos" 1945 metais išsitarimas, jog į Lietuvą reikalinga importuoti iš Sovietų Sąjungos komunistų partijos narių. Tie importuoti komunistai ir užėmė Lietuvoje svarbiausius postus. (Tremtis)

Gavome iš užjūrio naują leidinį
LIETUVIŠKAI — ANGLIŠKŲ
ir
ANGLIŠKAI — LIETUVIŠKŲ
ŽODYŲ

talpinančių 70.000 žodžių, su tar-
tim, kaina £ 1.12.8. Pristatoma
tuoj pat.

Naujausi žodynai ir literatūra
vokiečių, prancūzų, olandų, rusų,
rumunų, čekų, bulgarų ir kito-
mis Europos kalbomis taip pat
gaunama mūsų knygyne. Reika-
laukite mūsų nemokamų katalo-
gų; laiškus rašykite jūsų gimtą-
ja kalba. Visa korespondencija
ir piniginiai orderiai siunčiami
šiuo adresu:

MINERVA I. M. L. & B. S.
Import Dept.
26 Moonee St., W. 2
MELBOURNE, Vic.

Atsakymui prašome pridėti 6
pensų pašto ženklą.

JONO RADUŠIO

kilusio iš Vilniaus, paieško Jaro-
nimas Gaižutis, 135 Corenale av.
Toronto, Ont., Canada.

TAUTIŠKI

kaklaraiščiai (£1), juos-
tos (£3), juostelės kny-
goms (5 šil.), juostelės pa-
galvėlėms (10 šil.). Spalvų
ir derinių įvairumas. Gam-
inama ir pagal užsaky-
mą. Meniškas darbas.
Kreiptis: Australijos Lie-
tuvis, 35 Cator St., Hind-
marsh, Adelaide, S. A.

Visuose reikaluose Jums padeda

JUOZO ŽUKAUSKO

KALBINĖ — TEISINĖ — INFORMACINĖ — PAGALBA

Dokumentų vertimai ir jų tvirtinimas. — Visų rūšių raštai
angliškai — Visokiariopa informacija. — Kalbinė pagalba iš-
taigose. — Tarpininkavimas perkant ar parduodant nuosavybę
Atsakymai į klausimus. † Pasitarnaujama ir korespondenci-
niu būdu.

Kreiptis:

Kasdien 2—5 val. p. p. ir šeš-
tadieniais 10—1 val. —
706 Manchester Unity Building
185 Elizabeth St.
Sydney Tel.: M4878

Kasdien 6—8 val. vak. —
10 Peel St.,
Kirribilli,
Sydney.

Tel.: XB4312

Korespondencijai adresas: Box 58, Milson's Point P.O., Sydney

G. STEINBERGS

IMPORTEUR - EXPORTEUR
Buchhaendler — Buchverlaeger
371, Clarendon Street
South Melbourne
Telephone MX 5970

Wir geben bekannt, dass wir
ein neues Geschaefit im Zentrum
der Stadt Melbourne eroeffnet ha-
ben in welchem sich deutsche
Zeitschriften ansehen, die einzel-
ne Exemplare kaufen oder bestel-
len kann.

Das Geschaefit befindet sich in
der naechsten Arcade vom "Hotel
Australia" in der Richtung der
Swanston Street zu:

"Collins Vouge"
8 Midway Arcade
256 Collins Street
Melbourne C. 1

NAMUS

AR ŽEMĖS SKLYPĄ
geriausia pirkti tarpininkau-
jant

WESTERN & COCKS

Nekilnojamojų turtų parda-
vimo agentams. Sąžiningas
patarnavimas. Sutvarkomi
visi pirkimo ir paskolos gavi-
mo dokumentai.

Adresas:

Savings Bank Buildings
(8-tas aukštas)
Kings William St. Adelaide
Tel. C 3942, priv. X4461 ir
LF 3350

V E D Y B O S ! . . .

35 metų lietuvis, inteligentas,
amatininkas, turįs nuosavą namą
ir automobilį, pageidauja susira-
šinėti su lietuvaitėmis. Su pirmu
laišku foto būtina. Rašyti: "Jo-
nui" Austr. Lietuvio adresu.

Lietuvis, 25 m., blaivus, taupus,
prasilavinęs, norėtų susirašinėti
su lietuvėmis. Rašant pageidau-
jama fotografija. Rašyti: "Pet-
rokui" Austr. Lietuvio adresu.

Tautieti,

Nepamiršk APDRAUSTI
savo sunkiai įsigytą turtą, be
to, apdrausk save ir savo šei-
mą ligos atveju.

Geriausia sutikti mane šeš-
tadieniais nuo 10.30 — 12 val.
arba laiškais.

Gr. Insp. Jablonskis
305, Collins St., Melbourne

MUSŲ RĖMĖJAI

A. Dunda 6/0
Maria Szymauska 12/0
U. Astrauskienė 6/0
Visiems nuoširdus ačiū!
AL Leidykla

AUSTRALIJOS LIETUVIS
redaguojamas Redakcinės Kole-
gijos. Ats. redaktorius Jurgis
Glušauskas. LEIDĖJAS — Aust-
ralijos Lietuvio Leidykla. Raštus
Redakcija taisy ir trumpina savo
nuožiūra. Honorarai mokami tik
iš anksto susitarus. PRENUME-
RATA: metams 28 šil., pusei me-
tų 14 šil., 3 mėn. 8 šil. Užsienin
kaina ta pati. Atskiras numeris
1/4. SKELBIMAI: 2 pensai už
žodį. Už skelbimų turinį Redakci-
ja neatsako.

Adresas:

AUSTRALIJOS LIETUVIS
35 Cator St. Hindmarsh,
ADELAIDE, S. A.

The Australian Lithuanian, the
Lithuanian fortnightly. Autho-
rised Jurgis Glušauskas.

Printed by Australijos Lietuvis
Publ. Co., 35 Cator St. Hind-
marsh, S. A.